

Handläggare
Christina Koistinen
Telefon: 08-508 15024**Till**
Skarpnäcks stadsdelförvaltning
2015-09-24

Socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism och missivbrev

Svar på remiss från KF/KS dnr 110-1166/2015 samt svar på skrivelse från Jesper Svensson och Jessica Sjönell (FP) dnr 1.6. -273/15

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på skrivelse från Jesper Svensson och Jessica Sjönell (FP)

Denise Melin
StadsdelsdirektörMaria Laxvik
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stad kommer under år 2015 att besluta om en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. Socialnämnden har skrivit fram utgångspunkter för socialtjänstens arbete i en delstrategi. Delstrategin remitteras nu till samtliga stadsdelsnämnder med flera tillsammans med ett missivbrev i syfte att arbeta fram en stadsövergripande strategi.

Stadens ska vara tydlig. Våldsbejakande extremism, var helst den visar sig, ska bekämpas. Individer som i Sverige eller andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för dessa.

Skarpnäcks stadsdelförvaltning anser att det är positivt att staden tar fram en gemensam strategi, så att det finns stöd och riktlinjer för hur frågan ska hanteras.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har överlämnat en remiss och missivbrev till Skarpnäcks stadsdelsnämnd, som gäller ”Socialnämndens förslag till strategi mot våldsbejakande extremism och missivbrev”.

Remissen har sänts till samtliga stadsdelsnämnder, arbetsmarknads- och utbildningsnämnden, stadsledningskontoret, polismyndigheten i Stockholm, med flera. Yttrandet ska vara KF/KS kansli tillhanda senast 2015-10-19.

Stockholms stad kommer under år 2015 att besluta om en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. Socialnämnden har skrivit fram utgångspunkter för socialtjänstens arbete. Den delstrategin remitteras nu tillsammans med detta missiv i syfte att arbeta fram en stadsövergripande strategi.

En stadsövergripande strategi bör nå brett stöd i kommunfullmäktige. Strategin ska visa gemensamt ställningstagande från det demokratiska samhället mot extrema rörelser och sända signalen att engagemang för ett öppet och demokratiskt Stockholm som håller ihop är bestående över mandatperioderna.

Detta underlag är tillsammans med socialnämndens delstrategi en utgångspunkt för det program mot våldsbejakande extremism som kommer att beslutas i kommunfullmäktige under hösten 2015.

Ärendet

Stockholms stad ska värna det demokratiska samhället. Öppenhet, tolerans och respekt för demokratins spelregler, samt allas lika värde ska i alla lägen hävdas. En tilltagande extremism utgör ett hot mot, och i vardagen en begränsning av, rätten för varje individ att självständigt skaffa sig information och kunskap, bilda sig åsikter och rätten att torgföra dessa.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Stadens ska vara tydlig. Våldsbejakande extremism, var helst den visar sig, ska bekämpas. Individer som i Sverige eller andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för dessa. Rörelser som stödjer eller bejakar politisk eller religiös våldsbejakande extremism ska veta att staden inte accepterar deras agerande.

Den stadsövergripande strategin ska ta sin utgångspunkt i följande punkter:

1. Rekrytering till våldsbejakande extremism ska motarbetas

Anhöriga och civilsamhället som hindrar radikalisering ska kunna få stöd och kunskap. Stadens ska arbeta aktivt med uppsökande verksamhet. Stöd till civilsamhället är av avgörande betydelse, både i förebyggande arbete och i avhopparverksamhet.

Nationellt har beslutats om en gemensam telefontjänst där den som ringer ska kunna lotsas till lokal hjälp.

En del av att hindra rekrytering till våldsamma extremistiska rörelser handlar om vilka signaler offentliga instanser sänder ut. Det är därför uppenbart att Stockholm, även om staden ska arbeta aktivt med avhoppare, inte ska vidta åtgärder som kan uppfattas premiera eller belöna brottsliga handlingar.

2. Kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka i hela staden

Arbetet mot våldsbejakande extremism ska inte begränsas till sociala insatser. Strategin ska tydliggöra hur medarbetare inom flera verksamhetsområden ska få ökad kunskap och redskap för att motverka våldsbejakande extremism.

Grund- och gymnasieskolan och vuxenutbildningen behöver involveras i ett aktivt demokratiarbete och ges extra utrymme.

3. Stadens ska utveckla samarbetet med polisen

Utgångspunkten för den kommande stadsövergripande strategin är en ökad samverkan. Strategin ska inkludera metoder och innehåll för samverkan. Handlingsplaner med tydliga ansvarsområden ska tas fram. En central samordnarfunktion kan komma att prövas. Det är viktigt att samverkan inte bara sker på central nivå utan även på lokal nivå där kunskap utbyts mellan stadens verksamheter och berörda myndigheter.

Om yttrande- och mötesfriheten riskerar att hotas ska staden i samverkan med rättsvårdande myndigheter bidra till att avstyra hoten.

4. Stöd ska ges för att hoppa av och långvarigt lämna destruktiva miljöer

Socialnämnden har pekat ut en rad åtgärder för gruppen som exempelvis återvänder från medverkan i extremistiska rörelser i utlandet och inte är omhändertagna av polis. Dessa insatser ska riktas till avhoppare som vill lämna den extrema rörelsen.

5. Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet

Staden ska ge stöd till individer, organisationer eller andra sammanslutningar som drabbats av våldsbejakande extremism. Staden ska i den stadsövergripande strategin redovisa hur staden kan arbeta såväl i långsiktigt verkande projekt som i mer akuta insatser tillsammans med grupper som utsatts för extremistiskt våld och därigenom bidra till att alla stockholmare kan känna trygghet.

Ett Stockholm som håller samman minskar extremismens grogrund och är själva förutsättningen för strategin. När Stockholms unga känner att de kan påverka både det egna livet och samhällsutvecklingen minskar möjligheterna för våldsbejakande extremism att få fotfäste. Därför är arbetet för ett sammanhållet Stockholm en förutsättning för framgång mot extrema rörelser.

Det förebyggande arbetet kräver samverkan med civilsamhället och också mellan olika delar i staden samt med relevanta myndigheter. En viktig del i det fortsatta arbetet med att ta fram en stadsövergripande strategi handlar om att involvera andra aktörer i processen.

Socialnämndens delstrategi

Delstrategin som socialnämnden presenterat ska tillsammans med missivbrevet ligga till grund för den stadsövergripande strategin.

Delstrategin definierar sitt ansvar utifrån fyra perspektiv: ett främjande, ett förebyggande, anhörigstöd och ett efterperspektiv.

- a) *Främjande*: ett Stockholm som håller samman med jämlika levnadsvillkor för barn och unga är en grund för att inte dras till våldsbejakande extremistmiljöer. Det främjande arbetet handlar förutom om bra uppväxt, bra resultat i skolan, god fritid, vidareutbildning och sysselsättning också om ett demokratiskt hållbart Stockholm med fokus på strukturellt arbete med demokratiutveckling, antirasism och mänskliga rättigheter.

- b) *Förebyggande*: stadens förebyggande arbete ska fokusera på stadsdelsområden där våldsbejakande extremistiska rörelser har fått fäste. Staden ska agera skyndsamt vid signal och misstanke om att personer deltar i våldsbejakande extremistgrupperingar. Alla människors lika värde är utgångspunkten och en god samverkan mellan berörda aktörer avgörande. Samordningen kräver en tydlig organisatorisk struktur. Viktiga aktörer är utbildningsförvaltningen, skola och förskola, stadsdelsförvaltningarnas fältassistenter, uppsökare, socialtjänst, arbetsmarknadsförvaltningen och Jobbtorg, polismyndighet, religiösa samfund, föreningar, frivilligorganisationer, landstinget och bostadsbolagen.
- c) *Anhörigstöd*: om en person blivit aktiv i en våldsbejakande extremistiskt gruppering, eller en resa för att delta i strider utomlands inte har gått att förhindra, är det viktigt med stöd till familj, vänner och närstående från socialtjänst och ideell sektor.
- d) *Efterperspektiv*: när en person vill lämna en våldsbejakande extremistiskt gruppering eller kommer hem från strider utomlands är det avgörande med anpassade inkluderande insatser. Ett lokalt samarbete mellan olika aktörer är viktigt.

När personer deltagit i strider är hälsoinsatser med största sannolikhet ett stort behov. Samverkan mellan socialtjänst, vårdcentral och psykiatri är viktig. Vad gäller försörjning bör socialtjänst, Jobbtorg och andra insatser vid arbetsmarknadsförvaltningen och Arbetsförmedlingen samarbeta. Bostadsbolagen bör ingå i samverkan under efterperspektivet.

Befintligt arbete

Frågan om radikaliseringsuppmärksammas på olika sätt inom staden. Stadsdelsförvaltningar har anordnat konferenser, workshops och utbildning. Socialtjänsten i de stadsdelsförvaltningar där frågan om våldsbejakande extremism har aktualiserats har samverkansmöten mellan förvaltning, polis, religiösa samfund, frivilligorganisationer, skola med flera. I vissa stadsdelsförvaltningar har särskilda arbetsgrupper bildats för att enkom lyfta denna fråga för att skapa en mobilisering för ett förebyggande arbete samt efterarbete.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd antog 2014 ett lokalt program för nolltolerans mot nazism, rasism och våldsbejakande extremism.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning har utvecklat samarbete med den lokala moskén kring frågan.

Även skolan uppmärksammar frågan på central och lokal nivå. Stadsledningskontoret har inlett samverkan med den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom administrativa avdelningen. Förvaltningsgruppen behandlade ärendet 2015-09-17, rådet för funktionshinderfrågor 2015-09-16 och pensionärsrådet 2015-09-17.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det är viktigt med gemensam strategi mot våldsbejakande extremism och med samarbete inom och utom staden. Det är positivt att staden tar fram en sådan gemensam strategi, så att det finns stöd och riktlinjer för hur frågan ska hanteras.

En stadsövergripande strategi visar även på att frågan behöver genomsyra många olika delar av stadens verksamheter, inte endast socialtjänstens verksamheter. En viktig del i det fortsatta arbetet är att tydliga ansvarsområden ska tas fram. Det är också angeläget att den stadsövergripande strategin handlar om att involvera andra aktörer i processen.

Förvaltningen instämmer i beskrivningen att staden inte ska vidta åtgärder som kan uppfattas premiera eller belöna brottsliga handlingar. Individer, som i Sverige eller andra delar av världen, begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för dessa.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd antog 2014 ett lokalt program för nolltolerans mot nazism, rasism och våldsbejakande extremism. Med anledning av den lokala planen har förvaltning under året arbetat med frågan och vidtagit vissa åtgärder. Ambitionen resulterade bland annat i ett nämndmål.

Arbete med att öka kompetensen bland medarbetarna har påbörjats. Bland annat har medarbetare erbjudits en halvdags föreläsning av den nationella samordnaren av våldsbejakande extremism, säkerhetspolisen med flera. Behov av fortsatt arbete med kompetensutveckling finns.

Det lokala föreningslivet behöver involveras och kan bidra med insatser lokalt. Stadsdelsförvaltningen har initierat en översyn av de lokala riktlinjerna kring fördelningen av föreningsbidrag. Krav finns redan idag att föreningar, som erhåller föreningsbidrag, ska bidra till att främja demokrati.

När en ny stadsövergripande strategi finns färdig finns anledning att se över den lokala planen.

Huvudsakliga punkter som förvaltningen vill understryka är att staden bör fortsätta arbetet med att *öka kunskap* om denna fråga hos alla medarbetare.

Det fortsatta arbetet bör *utgå från befintliga funktioner uppdrag och samarbeten*.

Arbetet bör anpassas till det *lokala* läget. *Tydliga roller* och tydlig *ansvarsfördelning* behöver tas fram i stadens gemensamma strategi.

Bilagor

1. Remitteringsmapp – *fås på begäran*